

PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA W KONINIE
ДЕРЖАВНА ВИЩА ПРОФЕСІЙНА ШКОЛА В КОНІНІ
UNIwersytet Narodowy w Użhorodzie
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
CHERSONSKI WYDZIAŁ ODESKIEGO UNIwersytetu Spraw Wewnętrznych
ХЕРСОНСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**ROZWÓJ NOWOCZESNEJ EDUKACJI I NAUKI –
STAN, PROBLEMY, PERSPEKTYWY.**

***TOM V: DYNAMIKA BADAŃ NAUKOWYCH I EDUKACYJNYCH
W WARUNKACH PANDEMII***

Pod redakcją naukową:
Jan Grzesiak, Ivan Zymomrya, Vasyl Ilnytskyj

**РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ:
РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ.**

***TOM V: ДИНАМІКА НАУКОВИХ ТА ОСВІТНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ
В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ***

За науковою редакцією:
Ян Гґжесяк, Іван Зимомря, Василь Ільницький

Konin – Użhorod – Cherson
2021

Конін – Ужгород – Херсон
2021

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43
Р 64

Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том V: Динаміка наукових та освітніх досліджень в умовах пандемії [колективна монографія] / [Наукова редакція: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін – Ужгород – Херсон: Посвіт, 2021. 428 с.

Rozwój nowoczesnej edukacji i nauki – stan, problemy, perspektywy. Tom V: Dynamika badań naukowych i edukacyjnych w warunkach pandemii [monografia zbiorowa] / [Redakcja naukowa: J. Grzesiak, I. Zymomyra, W. Ilnytskyj]. Konin – Użhorod – Chersoń: Poswit, 2021. 428 s.

ISBN 978-617-8003-19-7

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43

Kolegium redakcyjne:

dr hab., prof. **J.Grzesiak**; dr hab., prof. **I.Zymomyra**; dr hab., prof. **W.Ilnytskyj**; dr hab., prof. **W.Halunko** (executive editor); dr hab., prof. **O.Dobrowolska**; dr hab., prof. **M.Zymomyra**; dr hab., prof. **J.Kuzmenko**; dr hab., prof. **T.Mishenina**; dr hab., prof. **O.Newmerżycka**; dr hab., prof. **A.Peczarskyj**; dr **I.Plieth-Kalinowska**; dr **O.Zymomyra**; **O.Nepsha**.

Redakcyjna kolegia:

д-р габ, проф. **Я.Гжесяк**; доктор філологічних наук, проф. **І.Зимомря**; доктор історичних наук, проф. **В.Ільницький**; доктор юридичних наук, проф. **В.Галуцько** (відповідальний секретар); доктор філологічних наук, проф. **О.Добровольська**; доктор філологічних наук, проф. **М.Зимомря**; доктор педагогічних наук, проф. **Ю.Кузьменко**; доктор педагогічних наук, проф. **Т.Мішеніна**; доктор педагогічних наук, проф. **О.Невмержицька**; доктор філологічних наук, проф. **А.Печарський**; д-р І. **Пліт-Каліновська**; кандидат філологічних наук, доц. **О.Зимомря**; **О.Непша**.

Recenzenci:

dr hab., prof. **Zenon Jasiński**
dr hab., prof. **Ihor Dobriański**

Рецензенти:

д-р габ., проф. **Зенон Ясінські**
д-р педагогічних наук, проф. **Ігор Добрянський**

ISBN 978-617-8003-19-7

© Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький, 2021
© Посвіт, 2021

ЗМІСТ

ГУМАНІТАРНІ ТА СУСПІЛЬНІ НАУКИ

Grzesiak J. Badania jakościowe nad pomnażaniem i wyzwalaniem kompetencji w toku edukacji on-line.....	6
Варнавська І. Основні аспекти інноваційних технологій в освітньому процесі.....	20
Гвоздяк О. Динаміка німецько-українських лінгвокультурних взаємин на Закарпатті.....	33
Голованова І., Бєлікова І., Безбородько М., Хорош М. Принцип структурування навчального матеріалу дисциплін з менеджменту освіти в магістратурі педагогічного вищого навчального закладу.....	41
Honsalies-Munis S. African american language and cultural realia in the novel 'Jazz' by Tony Morrison (multicultural aspect).....	49
Гричаник Н. Самостійна та індивідуальна робота в методичній підготовці студента до проведення шкільного аналізу епічного твору.....	59
Добровольська О. Мовно-стильові засоби індивідуалізації персонажів трагедії В. Шекспіра «Юлій Цезар» в оригіналі та перекладі В. Мисика.....	67
Емельянова Ю. Понятіе «общечеловеческие ценности» в постглобализационном дискурсе.....	80
Зимомря М., Зимомря І. Барви життя педагога – в трудах. Леоніду Оршанському – 60	89
Ільницький В. Життєвий та бойовий шлях Володимира Фрайта (1911 – 1951).....	96
Карган О. Role of colour in dress design.....	106
Краснова О., Плужнікова Т., Ляхова Н., Краснов О. Особливості роботи психолога в закладі дошкільної освіти комбінованого типу.....	114
Курок В., Хоруженко Т. Практична підготовка майбутніх учителів у Глухівському учительському інституті в кінці ХІХ – на початку ХХ сторіччя.....	122
Литньова Т. Роль міжкультурної комунікативної компетентності у підготовці фахівців сфери гостинності.....	130
Малинка М., Александрович Т. Формування загальнокультурної компетентності у здобувачів вищої освіти під час вивчення гуманітарних дисциплін як необхідна складова сучасного освітнього процесу.....	139
Мінчак Н., Хомош Ю. Теоретико-методичні засади організаційно-економічного механізму управління персоналом.....	147
Мойсюк В., Луцик Н. Зоосемічний та флоросемічний символи як компоненти фразеологічних одиниць французької мови.....	159
Непша О., Іванова В., Зав'ялова Т. Навчальна практика як умова формування екологічної культури майбутніх учителів географії.....	169

Нестерович Б., Тарасенко Г. Досвід вивчення стану сформованості професійної готовності майбутнього вчителя початкових класів до музично-виховної роботи в школі 1-го ступеня.....	182
Plieth-Kalinowska I. Kompetencje społeczno-emocjonalne trzylatków przedmiotem badań jakościowych.....	196
Прохненко І., Росул Т., Добровольський Л. Містифікована історія Середнянського замку: спростування та наукова верифікація.....	203
Проценко А, Котова О, Ушаков В. Генеза понять «компетенція» та «компетентність» у світлі сучасної освітньої парадигми.....	220
Романова Н. Функції частки ја в політичному дискурсі (на матеріалі електронних версій промов Ангели Меркель за 2020 рік)	229
Суханова Г, Купрєєнко М., Іваненко В. Форми фізичної рекреації як підґрунтя формування здорового стилю життя студентської молоді.....	241
Ткаченко Т. Фемінне прозописьмо Євгенії Божик.....	255
Харченко Н., Краснова О. Активні методи навчання – вимога часу.....	263
Khrystova T. Diagnostics and monitoring of youth health.....	271
Цінько С. Семантична та структурна характеристики лексичних елементів на позначення внутрішнього стану людини у романістиці Люко Дашвар.....	280
Чубіна Т., Федоренко Я. Соціологічні проблеми соціалізації особистості.....	290
Chukhno O. Techniques of developing trainee teachers' pronunciation skills in distance education.....	299
Шевчук Л. До питання про диференціацію навчання у країнах Європи: від найдавніших часів до епохи Відродження.....	307
Шемчук В. Психічна напруженість в модельованих екстремальних умовах діяльності.....	319
Шеретюк Р., Стоколос Н. «Перед Богом і Вітчизною відповідальні» (Практика підготовки педагогів римо-католицького ордену піарів на Волині та їх видатні представники (XVIII – початок XIX ст.))	328
Шілінг А. Архітектура інформаційної системи оцінювання знань споживачів освітніх послуг у закладах вищої освіти.....	337
Яненко Л. До науки про народовладдя.....	352

ПРИРОДНИЧІ НАУКИ

Божук Т., Гуштан К. Регіональна рекреаційно-туристична дестинація «Північно-західний мегасхил масиву Боржава».....	366
Гришко С., Непша О., Прохорова Л. Гідрогеологічні умови формування ресурсів підземних вод Приазов'я.....	381
Ільницька К., Краснобокий Ю., Ткаченко І. Системно-інтегративний підхід до викладання фундаментальних наук у процесі підготовки учителів природничих дисциплін освітнього ступеня Магістр.....	395

Сумарюк М., Шепенюк І. Використання комп'ютерних технологій для розв'язування генетичних задач (на прикладі успадкування груп крові) та правило Бернштейна.....	415
Відомості про авторів	423

**РЕГІОНАЛЬНА РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНА ДЕСТИНАЦІЯ
«ПІВНІЧНО-ЗАХІДНИЙ МЕГАСХИЛ МАСИВУ БОРЖАВА»**

The structural components of the regional recreational and tourist destination are highlighted (on the example of the north-western mega-slope of the Borzhava massif). The results of the analysis of resource and infrastructural provision, the range of services, management activities, the collective type of vacationer / tourist are described. The characteristic of attractiveness of a tourist destination as the integrated indicator of all listed elements is given. The main natural monuments and unique natural complexes that are under protection are considered. The potential of the array in relation to «Bird watching» and observation of animals and plants diversity in the wild has been revealed.

В Україні туристична діяльність досягла значного розвитку, зросла частка туристичних потоків, за виключенням минулого року. Щоправда, навіть в умовах карантинних обмежень, краєзнавці і екскурсоводи, використовуючи нові технологічні інструменти, популяризували різноманітні цікаві локації у різних частинах країни, проводячи віртуальні екскурсії. В соціальних мережах можемо знайти чимало інформації щодо топ-10 місць, які варто відвідати в межах тієї чи іншої області. Неабиякою популярністю користується і масив Боржава.

Рекреаційно-туристична дестинація «Північно-західний мегасхил масиву Боржава» знаходиться в Закарпатській області, об'єднує в собі декілька центрів туризму і рекреації, призначена для задоволення потреб активного відпочинку (зимового і літнього) і стаціонарної рекреації у поєднанні з потребами історико-культурного (у т.ч. релігійно-туристичного) призначення, тому можемо її віднести до таксономічного територіального рівня – регіональної (Рис. 1).

До розгляду запропоновано структурні елементи та центри регіональної рекреаційно-туристичної дестинації.

Складовими структурної моделі рекреаційно-туристичної дестинації є: сложивач, ресурсне та інфраструктурне забезпечення, асортимент надання послуг, управлінська діяльність та привабливість (як інтегрований показник усіх перелічених елементів).

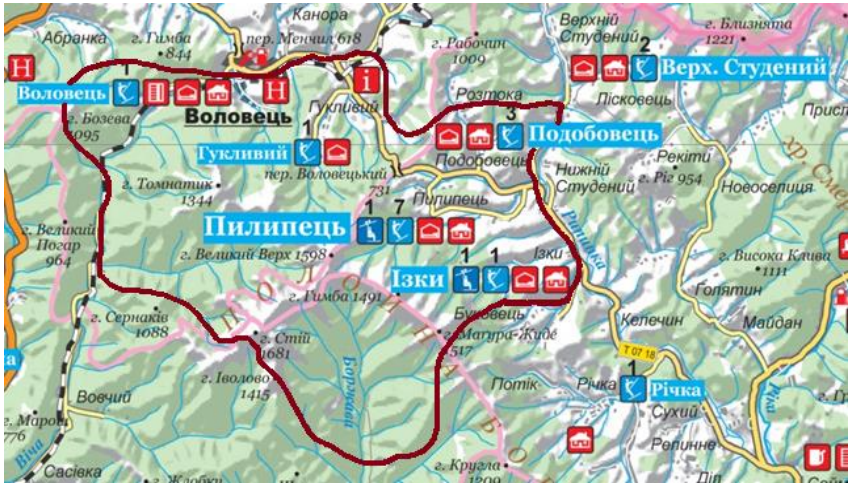

Рис. 1. Картохема території дослідження

■ – межі регіональної рекреаційно-туристичної дестинації

Споживач є центральною і визначальною фігурою в системі рекреаційно-туристичної дестинації, продукує її подальший розвиток. На формування типу споживача (туриста/рекреанта), крім рекреаційно-туристичних потреб, наявності вільного часу й фінансових можливостей, мають вплив соціально-культурні чинники і статево-вікові особливості.

У науковій літературі відомо багато різних підходів щодо характеристики споживача. Однак, хочеться звернути увагу на критерії і класифікації, властиві для досліджуваної рекреаційно-туристичної дестинації, які знайшли відображення у працях Г. Гани, М. Гродзинського та О. Савицької [2].

Зокрема, Г. Гана, беручи до уваги деякі риси характеру людини, її вподобання, інтелект, менталітет тощо, виділяє наступні групи споживачів:

- W1 (прихильники активного відпочинку) – надають перевагу прогулянкам у лісі й походам, прагнуть підтримувати хорошу фізичну форму, але професійним спортом не займаються;
- W2 (прихильники спортивного відпочинку) – більше спортсмени, ніж любителі; для них ландшафт, культура, історія – вторинні;
- А (прихильники пригод) – мету їх подорожі визначають ризик, нові відчуття, випробування власних сил у неочікуваних ситуаціях, небезпека;
- В (прихильники відпочинку з метою пізнання й вивчення) – допитливі туристи.

Слід зазначити, що останню групу поділяють на три підгрупи:

- а) «експерти», які «колекціонують» визначні місця;
- б) «емоційні любителі природи й культури»;
- в) «спеціалісти», які поглиблюють свої знання у певних галузях культури, науки, мистецтва, історії тощо [1].

У класифікації туристів/рекреантів за емоційним типом сприйняття ландшафтів, запропонованій науковцями М. Гродзинським і О. Савицькою, тип споживача даної регіональної рекреаційно-туристичної дестинації охарактеризований, як пасторальний шукач стимулу (перевагу віддає природним ландшафтам, як правило, гірським – величним і екстремальним, незвичним, раніше незвіданим, або тим, які йому добре відомі, щоразу збуджують і приносять гострі відчуття; не сприймає і навіть ставиться іронічно до цікавих міських ландшафтів і агроландшафтів) і самотній пастораліст (надає перевагу природним ландшафтам, насиченим схованками, затишними місцями, де можна усамітнитися; особливе значення мають ландшафти із водними об'єктами, що характеризуються повільною течією, які допомагають зосередитися на власних думках, відволіктися від обтяжливих проблем, відновитися після стресу; у місті полюбляє маловідвідувані парки та затишні сквери) [1].

Ресурсне забезпечення складає своєрідний багатогранний субстрат, який має визначальний вплив на розвиток територій для потреб туризму й рекреації.

Територія дослідження відзначається різноманітністю природно-географічних та суспільно-історичних ресурсів. Природно-географічні ресурси, крім геологічних, геоморфолого-оротографічних, кліматичних і погодних, представлені ландшафтними, гідрологічними і флористичними та фауністичними складовими.

Об'єкт дослідження – північно-західний мегасхил масиву Боржави – гірський ландшафт, з якого відкриваються первозданні краєвиди. Крім цього, можна спостерігати гідрологічні об'єкти: льодовикові озера – гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення «Озеро на полонині Боржава» та гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення – водоспад Шипіт. На території полонини знаходиться ряд природоохоронних об'єктів різного рангу:

1. Заказник Росішний – лісовий заказник загальнодержавного значення (461 га).
2. Заказник Потік Оса – загальнозоологічний заказник загальнодержавного значення (500 га).
3. Темнатик – лісовий заказник місцевого значення (1215 га).
4. Заповідне урочище «Березниківські праліси» (385,5 га).
5. Заповідне урочище «Боржавські праліси» (853,5 га).
6. Заказник «Приборжавський» (444,8 га).

Слід зазначити, що полонина Боржава включена до Смарагдової мережі України (номер в реєстрі UA0000263), яка є частиною всеєвропейської екологічної мережі територій, що має особливе природоохоронне значення. На території, яка включена в мережу Емеральд, необхідно зберігати зникаючі та ендемічні види рослин і тварин. Для неї властивий високий ступінь біологічного різноманіття та наявні важливі типи біотопів, які перебувають під загрозою зникнення. На полонині Боржава зафіксовано 31 вид судинних рослин і 26 видів тварин, занесених до Червоної книги України (2009), 96 видів тварин, що охороняються міжнародними угодами [5]. Через її територію пролягають міграційні коридори птахів та великих ссавців.

Загалом для масиву Боржава відмічено (за даними у Інтернет-ресурсі Центр даних Біорізноманіття України) 282 види представників флори та фауни [9]. На полонині та в межах усього масиву можна займатися «Bird watching», тобто спостерігати за птахами. Зокрема, можна побачити таких рідкісних червонокнижних птахів як лунь польовий, лелека чорний та під час міграції журавель сірий. Ранньою весною в межах масиву можна милуватися великою кількістю ефемероїдів: шафран Гейфелів (*Crocus heuffelianus* Herb.), підсніжник білосніжний (*Galanthus nivalis* L.), білоцвіт весняний (*Leucojum vernum* L.) та еритроній собачий зуб (*Erythronium dens-canis* L.). Влітку полонина перетворюється на найбільшу площу природного зростання чорниці, брусниці та лохини, плоди яких масово збирає місцеве населення, туристи та гості краю.

На полонині можна спостерігати та сфотографувати найбільших денних метеликів України – подалірія та махаона. У водоймах, що знаходяться безпосередньо на полонині, розмножуються червонокнижні земноводні – саламандра плямиста та кумка жовточерева. Перший вид знаходять лише в Українських Карпатах і ніде більше у світі його немає. Навколо води можуть трапитись найшвидші літаючі комахи, дуже рідкісні, неймовірної краси бабки – кордулеґастер двозубчастий та красуня діва [3, 4].

Особливі угруповання, що належать до «Натура 2000» (Natura 2000), які утворені зростанням баранця звичайного, зелениці альпійської, що дійшли до нас від часів, коли жили мамути. З великих ссавців у пралісах навколо Боржави мешкають лосі, козулі, рись євразійська, а може вийти поласувати ягодами навіть ведмідь бурий. Представником малесеньких тварин розміром з макове зерно можна назвати червонокнижний вид – тетрадонтофору блакитну, яка проживає на полонині і допомагає утворенню ґрунту на скелястих породах. Це єдине місце в Україні, де вона трапляється на полонині так високо над рівнем моря, а не в лісі. Залітає на цю унікальну територію і найвусатіший жук із особливим забарвленням – вусач альпійський [9].

До суспільно-історичних ресурсів можемо віднести історико-культурні та подієво-інформаційні ресурси. Перша група представлена дерев'яними церквами, музеями, пам'ятниками тощо). Серед об'єктів сакральної архітектури слід назвати церкву Святого Духа з дзвіницею у стилі бароко (XVIII ст., с. Гукливий), церкву Різдва Пресвятої Богородиці (с. Пилипець), церкву Святого Миколи Чудотворця (поч. XVIII ст., с. Ізки).

Крім культових споруд, туристи мають змогу відвідати «Музей дерев'яних церков» і «Музей Діда Молодого», фестивалі, спортивні події тощо.

До інфраструктурного забезпечення рекреаційно-туристичної дестинації належить [1]:

- загальне або транспортно-комунікаційне забезпечення території, якою (у тому числі) користуються і споживачі дестинації;
- загальнодестинаційне забезпечення, яке використовують туристи/рекреанти незалежно від типу потреб;

- конкретно-дестинаційне інфраструктурне забезпечення відповідно до задоволення потреб споживача (розрізняємо для потреб активного відпочинку і стаціонарної рекреації, лікування та оздоровлення, потреб історико-культурного призначення).

До загального інфраструктурного забезпечення належать заклади й ресурси, що обслуговують різні сфери економічної діяльності та доходи яких не повною мірою залежать від туристичної діяльності. Вони передбачають транспортні комунікації (залізниці і/або автомагістралі з використанням громадського чи власного транспорту, можливості здійснення пересадки чи трансферу, та під'їзду безпосередньо до об'єкта, наявність автостоянки із достатньою кількістю місць для паркування автотранспортних засобів і доступною ціною), комунальні служби й інженерні комунікації, інформаційні комунікації, заклади соціальної сфери й побутового обслуговування тощо.

Аналіз загальнодестинаційного та конкретно-дестинаційного інфраструктурного забезпечення наведено при характеристиці центрів рекреаційно-туристичної дестинації.

Модель надання послуг рекреаційно-туристичної дестинації є трьох-рівневою і характеризує надання загальних (чи загальноспоживчих послуг), загальнодестинаційних (чи загальнотуристичних) і конкретно-дестинаційних послуг.

До загальних послуг належать послуги, доступні для всіх мешканців, що проживають на певній території, й якими можуть користуватися рекреанти/туристи. Сюди можна віднести такі сфери послуг: охорона здоров'я, пасажирський транспорт, салони краси і перукарні, спортивні заклади, ресторани та кав'ярні, хімічисти; інформаційні, культурні, банківсько-фінансові, юридичні та інші послуги.

До складу загальнодестинаційних послуг, окрім послуг проживання і харчування, входять екскурсії, походи й подорожі, розважальні, видовищні й спортивні заходи та інші анімаційні програми.

Особливості загальнодестинаційних і конкретно-дестинаційних послуг розглянуто через аналіз типів рекреаційно-туристичної діяльності і елементарних рекреаційних занять (Табл. 1).

Таблиця 1

Актуальні види рекреаційно-туристичної діяльності, елементарних рекреаційних занять і відповідно додаткових послуг на території дослідження (укладено авторами на основі типів рекреаційної діяльності за Т.Ф. Панченко)

Назва рекреаційно-туристичної діяльності	Приклади елементарних рекреаційних занять
Купання	Плавання у відкритій водоймі, у закритому басейні, зимове купання, купання у водоспаді
Водні процедури	Баня, сауна, чани тощо
Сонячні ванни і кліматолікування	Використання повітря, ультрафіолетової радіації, комфортної погоди тощо. Засмагання

Гірськолижний спуск	Слалом, швидкісний спуск, сноуборд тощо
Катання зимові	Катання на лижах, санях, снігоходах
Лижний інструктаж	Інструктаж, тренінг, навчання
Пішохідний туризм	Сходження на вершини, рух траверсом, спуск
Трекінг	Пішохідний похід без вантажу
Туристський похід	Походи некатегорійні: пішохідні, гірські, лижні, водні, вело-, кінні тощо
Категорійний туристський похід	Категорійні походи: пішохідні, гірські, водні, лижні, кінні тощо
Туристська, спортивна підготовка	Навчальні, тренувальні походи, тренування
Інструкторська підготовка	Середня й вища інструкторська підготовка
Підвищення кваліфікації	Отримання нових професійних знань, навичок, вмій тощо
Інтенсив-туризм	Поєднання завдань навчання, підвищення кваліфікації та відпочинку
Прогулянка і теренкур	Ходьба у помірному режимі і дозована
Повітряний політ	Політ на парашлані тандемі з інструктором
Кінна прогулянка	Поїздки верхом чи в кареті
Збирання і заготівля ягід, грибів, трав	Збирання ягід, грибів, горіхів, трав тощо
Природоохоронна діяльність	Відновлення порушень ландшафту, природного комплексу, біоценозу тощо
Ландшафтне спостереження	Огляд унікальних, типових, атрактивних ландшафтів
Наукова екологічна діяльність	Охорона природи з науковою метою
Спостереження за природою	Спостереження за птахами, тваринами, рослинами
Відвідування музеїв	Пізнавальне відвідування музеїв, виставок
Відвідування святих місць і участь у святах	Відвідування дерев'яних церков, участь у релігійних дійствах
Рухливі ігри	Фітнес, боулінг, бодібілдинг тощо
Видовища	Відвідування нічних клубів, шоу, фестивалів
Розважальне харчування	Відвідування відомих ресторанів, кафе, барів, національна кухня тощо
Участь у наукових форумах	Семінари, секції, з'їзди, конгреси тощо

Відвідування спортивних змагань	Відвідування чемпіонатів, змагань, матчів тощо
Участь у меморіалах	Відвідування пам'ятних місць і подій
Участь у фестивалях мистецтва	Виступи, експозиції, презентації тощо
Участь у народних святах, навчання ремеслу	Фольклорні, етнічні свята, концерти тощо. Участь у майстер-класах
Інформаційно-пізнавальна діяльність	Індивідуальна розробка маршруту, використання карт, буклетів, путівників
Екскурсії автобусні	Місцеві пізнавальні поїздки у супроводі екскурсовода з використанням автобуса
Екскурсії пішохідні	Місцеві пізнавальні прогулянки у супроводі екскурсовода
Спілкування	Бесіда, розмова, обмін думками
Шопінг	Покупки роздрібні, придбання сувенірів, місцевих гастрономічних товарів тощо

Управлінська діяльність – важлива складова рекреаційно-туристичної дестинації, адже вона формує політику подальшого її розвитку (у тому числі створення сприятливих умов для місцевих територіальних громад, а також підтримка належного стану під'їзних шляхів і облаштування їх вказівниками тощо), визначає можливості й обсяги інвестування (як внутрішнього, так і зовнішнього) й оподаткування.

Привабливість рекреаційно-туристичної дестинації є інтегрованим показником фактичного (існуючого) стану усіх перелічених вище структурних елементів. Цей важливий показник служить своєрідним «лакмусовим папірцем», який репрезентує стан туристичних ресурсів і якість надання рекреаційно-туристичних послуг, про що свідчать відгуки у соціальних мережах і популярність відвідання тих чи інших місць.

На території регіональної рекреаційно-туристичної дестинації можемо виділити такі центри: Воловець, Гукливий, Пилипець, Подобовець, Ізки.

Населений пункт Воловець має зручне залізничне сполучення. Дістатися до інших туристичних центрів можна за допомогою автомобільного транспорту, який може працювати за послугою трансферу (за додаткову оплату) від закладів розміщення або як таксі.

У Воловці є можливість вибрати місце для проживання з помірних 23 закладів розміщення, у тому числі п'яти готелів. Найнижча ціна за одномісний номер становить 380 гривень, а максимальна – 1500 гривень. Крім цього, можна винаймати як апартаменти, віллу, котедж, гостьовий чи відпочинковий будинки (Табл. 2). У Воловці є п'ять закладів, в яких наявні сауна та/або баня: «Гранд», «Струмкова форель», «Боржава», «Зустріч» та «Гостинний двір». Крім цього, можна водні процедури провести в чанах. Стосовно харчування, то у селищі присутній ряд кав'ярень, кафе

та ресторанів, можливий фаст-фуд. Біля залізничної станції «Воловець» є постійно діючий ярмарок народних виробів, сувенірів та сільськогосподарської продукції.

Таблиця 2

Заклади розміщення у смт. Воловець (за даними сайту Booking.com.)

№ п/п	Назва закладу	Тип закладу	Ціна (доба/грн) на 1 особу	Ціна сніданку (грн)	Оцінка гостей
1	2	3	4	5	6
1	«Гірська Роса»	Готель	450-1000	60	9,1
2	«Motel Nadija Ja»	Готель	500-1200	-	7,8
3	Готель-ресторан «Гостинний двір»	Готель	380-450	70	7,6
4	«Strelec Hotel Complex»	Готель	450-1500	-	8,6
5	Готель «Вікторія»	Готель	200-500	-	9,3
6	«Біля ріки»	Апартаменти	1000	-	8,7
7	«Біля саду»	Апартаменти	500	-	-
8	«У потоку»	Апартаменти	608-760	-	8,0
9	«Під горою»	Котедж	700-1800	-	9,4
10	«Sadyba u Vani»	Котедж	340-550	-	9,0
11	«Pid Playem»	Котедж	350-600	-	9,1
12	«Usadba Bigar»	Вілла	200	-	8,3
13	«Guest House Aleksandriya»	Гостьовий будинок	280-960+ податки та збори	-	8,6
14	Садина «У Василя»	Гостьовий будинок	600-950	70	9,2
15	«Faina Dacha»	Гостьовий будинок	400-800	75	9,2
16	«Дідів Рай»	Гостьовий будинок	500-100	80	-
17	«У Mykoly»	Гостьовий будинок	700	-	-
18	Садина у Влада	Будинок відпочинку	200	-	9,7
19	«Зачаровані Карпати»	Будинок відпочинку	260-1260	70	-
20	«ECO GUEST HOUSE»	Будинок відпочинку	500-990	-	-
21	«Відпочинок у Карпатах»	Будинок для відпочинку	1013,5-1757,5	-	9,9

22	«Ваша хата»	Будинок для відпочинку	200	-	9,5
23	«Vitalija»	Розміщення в сім'ї	350-100	70	8,3

Примітка: «-» – інформація відсутня.

У липні у Воловці проходить щорічний обласний фестиваль коломийки «Дзвінкі перлини Верховини». Під час фестивалю відбувається виставка-продаж робіт декоративно-прикладного мистецтва, ярмарок сільськогосподарського виробництва району, області та масові гуляння.

У селі Гукливий, серед категорій закладів розміщення переважають апартаменти та гостьові будиночки, можливе також поселення у кемпінгу (Табл. 3). Водні процедури, якими може скористуватись турист, – це фінська сауна з трав'яним чаєм та сауна.

Таблиця 3

Заклади розміщення у с. Гукливий (за даними сайту Booking.com.)

№ п/п	Назва закладу	Тип закладу	Ціна (доба/грн) на 1 особу	Ціна сніданку (грн)	Оцінка гостей
1	2	3	4	5	6
1	«Дерев'яний котедж»	Будинок для відпочинку	2560-2700+ податки та збори	-	9,5
2	«Мілітарі-садиба Грін Гоф»	Гостьовий будинок	425-713	50	8,5
3	«У Panі Natalii»	Заміський будинок	400-900+ податки та збори	-	8,1
4	«Гостинна хата»	Заміський будинок	400-1200 + податки та збори	-	8,0
5	«Дом в горах»	Котедж	240-600	70	-
6	«У Миколи»	Апартаменти	750-2000	-	9,8
7	«Затишна хата»	Апартаменти	600+ податки та збори	-	8,2
8	«У Люби»	Апартаменти	2600+ податки та збори	-	9,7
9	«Кемпінг у Гукливному»	Намет-люкс	150+ податки та збори	-	-

Примітка: «-» – інформація відсутня.

У «Мілітарі-садибі Грін Гоф» наявний ресторан, в якому можна продегустувати страви угорської та чеської кухонь. Стосовно архітектурно-сакральних пам'яток, то можна помилуватися церква Святого Духа з дзвіницею у стилі бароко [8].

У селі розташовані єдині в Україні одразу два пам'ятники чорниці. Крім того проводиться фестиваль «Верховинська яфина», на якому можна скуштувати саму ягоду, різні страви з чорницею, напої на основі чорниць (алкогольні та безалкогольні).

Село Пилипець вважається одним із найбільших сіл у Хустському районі Закарпатської області. Гордістю села є дерев'яна церква Різдва Пресвятої Богородиці, в якій зберігся іконостас XVIII ст. [8]. Ще однією туристичною родзинкою населеного пункту є гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення – водоспад Шипіт, що знаходиться на північних схилах гірського масиву Боржави біля підніжжя гір Великий Верх (1599 м н.р.м.) та Гимба (1497 м н.р.м.) [7]. Водоспад Шипіт розташований у неглибокій ущелині річки Пилипець (притока Репинки, басейн Тиси); утворився на місці виходу стійких пісковиків палеогену й гравелітів з тонкими прошарками сланців. Особливо багатоводний водоспад навесні, коли на схилах Гимби тане сніг [6]. Водоспад має каскадний характер і сягає 14 м висоти. Назва «Шипіт» походить від слова «шепіт», тому що навіть здалеку чути відгосл спадаючої води, який нагадує шепотіння [7]. Ущелина, де знаходиться водограй, дуже мальовнича, оточена буковими лісами та віковичними смереками.

На території села як сучасного гірськолижного туристичного центру, розташовано 7 підйомників, у тому числі на північно-східній частині гори Гимба функціонує крісельний витяг, яким можна скористатися протягом усього року. Підйомник має пропускну здатність – 700 осіб за годину, сягає висоти 1650 м, перепад висоти становить 425 м. Під час підйому туристи насолоджуються мальовничими ландшафтами.

У Пилипці можна відвідати Музей дерев'яних церков, який був заснований в 2007 році. Тут можна побачити близько 30 макетів дзвіниць та храмів Верховини, Прикарпаття та Хустщини [7].

Не так давно відкрився, але вже набув популярності «Музей Діда Молодого». Концепція музею – спогади діда про свою молодість і відповідно, відвідувач може ознайомитися із предметами побуту – експонатами минулого століття. Зважаючи на велику популярність, для туристів у селі (за даними сайту Booking.com) запропоновано 26 закладів розміщення (Табл. 4). На вибір є 8 готелів, 5 котеджів, 9 гостьових будинків, 3 заміських будинки та один хостел.

Таблиця 4

Заклади розміщення у с. Пилипець (за даними сайту Booking.com.)

№ п/п	Назва закладу	Тип закладу	Ціна (доба/грн) на 1 особу	Ціна сніданку (грн)	Оцінка гостей
1	2	3	4	5	6
1	«Grand Hotel Pylypets»	Готель	1400-5500	Включений	9,2

2	«Горянин»	Готель	840-1992	Включений	7,7
3	«Берлога Пилипець»	Готель	750-1380	-	8,4
4	«Hotel Gimba»	Готель	600	100	9,4
5	«Aratta»	Готель	350-1400	-	7,9
6	«Котедж у Ліліани»	Готель	550	85	-
7	«Rukavichka»	Котедж	700-1400	-	9,3
8	«Zatishok Bilya Richky»	Котедж	590-700	65	9,2
9	«Sadyba Vasha Hata»	Котедж	500	60	-
10	«Готель Пятковський»	Котедж	1000-1888	77	8,5
11	«У Виталика»	Котедж	3000	-	-
12	Садиба «Домашній затишок»	Гостьовий будинок	380-600	60	8,4
13	«Sadyba Sunny House»	Гостьовий будинок	450	40	9,7
14	«У Яслигана»	Гостьовий будинок	1100-1250	70	9,2
15	«Beautiful house»	Гостьовий будинок	700	70	9,2
16	«Zustrizh u Leva»	Гостьовий будинок	1000-2000	включений	9,6
17	«Біля комори»	Гостьовий будинок	322-460	-	-
18	«Гірська Роса»	Гостьовий будинок	825-2750	80	9,3
19	«У Мирослави»	Гостьовий будинок	590-870	-	8,5
20	«Country House»	Гостьовий будинок	900	включений	-
21	«У дядька»	Заміський будинок	550-2500	50	9,6
22	«Sadyba Cherry»	Заміський будинок	650-700	-	9,2
23	«Пос Пилипець»	Заміський будинок	1200-1600	-	9,4
24	«Grunok (Adults only)»	Міні-готель з рестораном	750	-	9,2

25	«Будинок Художника Шипіт»	Міні-готель з рестораном	750-900	70	8,2
26	«FOREST»	Хостел	200	-	-

Примітка: «-» – інформація відсутня

Для Пилипця характерні фестивалі, які проводяться вже тривалий час: Боржавський фестиваль снігу – Borzhava Snow Fest (з 2007 р.) (щорічно); спортивно-культурний фестиваль «Borzhava Freeride Fest»; відбувається фестиваль «Шипіт» (з 1993р.) (щорічно). Традиційно учасники починають на цей фестиваль з'їжджатися, починаючи з 1 липня; кульмінацією є свято Івана Купала (ніч з 6 липня на 7 липня).

Крім того, село Пилипець є осередком спортивних змагань та подій: 1) впродовж липня відбуваються Міжнародні етапи кубка України з DOWNHILL (17–19 серпня); 2) відкритий чемпіонат Закарпаття з кикбоксингу на кубок сільського голови; 3) Всеукраїнські змагання серед юнаків та дівчат у дисциплінах «Слалом» та «Слалом-гігант»; 4) Кубок Закарпаття з лижних перегонів, присвячений пам'яті вчителя фізкультури, тренера з лижних перегонів Луки Дуди; 5) тур відкритої першості ОДЮСШ ФСТ «Спартак» з ЗВС серед дітей та підлітків «Юний спартаківець» з гірськолижного спорту; 6) щорічні велозмагання з даунхілла «Gravity Race»; 7) «Трейл Карпатія 2020» – чемпіонат України з гірського бігу на довгі дистанції; 8) Міжнародна велогонка по швидкісному велоспуску «Pylypets Gravity race»; 9) Український Національний Чемпіонат в дисципліні DH1 в байкпарку Пилипець (щорічний); 10) Pylypets Gravity race UCI Class 2 в байкпарку на курорті Пилипець (щорічний); 11) велосипедний гірський марафон МТБ-марафон Пилипець (щорічний); 12) змагання з найшвидшого підкорення на велосипеді гірської вершини Гімба «Містер Гімба»; 13) Міжнародні змагання з парапланерного спорту «Кубок Карпат» Borzhava Forever (щорічний).

Стосовно водних процедур, то рекреант має великий вибір: від SPA-процедур, саун, фінської та російської бань до чанів на відкритому повітрі. Харчуватися може як на базі свого закладу проживання, так і в ресторанах, барах, кафе, у яких може спробувати страви закарпатської, угорської, чеської, словацької та домашньої кухонь.

У Подобовці схили пристосовані до гірськолижного катання, тут є декілька трас загальною довжиною до 2500м та функціонують три витяги.

У селі розташована Церква св. Миколи Чудотворця, збудована ще у 1785 р. [8].

Заклади розміщення головним чином представлені гостьовими будиночками. Ціна проживання на одну особу коливається від 300 до 1250 гривень, без сніданку (Табл. 5). На відміну від інших центрів, на сайті Booking.com спостерігається найменша кількість пропозицій закладів розміщення. Водні процедури можна прийняти у російській та фінських банях, басейні та купелі. У селі є три ресторани та три кафе, частина яких розміщена при гостьових будинках. Родзинкою виступає жива музика у закладах ресторанного типу.

Таблиця 5

Заклади розміщення у с. Подобовець (за даними сайту Booking.com.)

№ п/п	Назва закладу	Тип закладу	Ціна (до-ба/грн) на 1 особу	Ціна сніданку (грн)	Оцінка гостей
1	«Guest House Dacha»	Гостьовий будинок	875-1250	-	9,8
2	Садиба «Барвінок»	Гостьовий будинок	500-1200	-	8,9
3	«Na Gorbochku»	Гостьовий будинок	300-600	-	9,2

Примітка: «-» – інформація відсутня.

Наступний центр рекреаційно-туристичної дестинації – село Ізки, Історико-туристичною цінністю володіє церква Святого Миколи Чудотворця [8].

На території «Екокурорту Ізки» розташовані два гірськолижні спуски. Також за підтримки екокурорту проводяться два фестивалі: співочий фестиваль «Душа Карпат» та Фестиваль йоги «Carpathian Yoga Fest» (щорічний). У селі розташований SPA-центр, дві лазні та російська баня, також є басейн. Заклади харчування переважно знаходяться у структурі закладів розміщення. В існуючих готелях сніданок включено у вартість проживання, можливості для ночівлі та ціни представлені у Таблиці 6.

Слід зазначити, що в розглянутих туристичних центрах заклади харчування, як наприклад, ресторани чи кафе можуть працювати у структурі готельних комплексів або самостійно. Послуги харчування можуть надавати і господарі агросадиб, як правило, за додаткову оплату.

Таблиця 6

Заклади розміщення у с. Ізки (за даними сайту Booking.com.)

№ п/п	Назва закладу	Тип закладу	Ціна (до-ба/грн) на 1 особу	Ціна сніданку (грн)	Оцінка гостей
1	«Екокурорт Ізки»	Курортний готель	1287-3790	включений	7,8
2	«Медовий двір»	Готель типу «ліжко і сніданок»	720-1000	включений	-
3	«Чотири сезони»	Гостьовий будинок	450-2500	90	9,7
4	«Gostynna Rodyna»	Гостьовий будинок	455-700	включений	9,9
5	«GUEST HOUSE»	Гостьовий будинок	600-1200	60	-

6	«Еко-садиба Сова Бубу»	Гостьовий будинок	300-900	50	10
7	«Ізківський затишок»	Гостьовий будинок	700-1200	40	9,7
8	«Sadyba Gostynniy Dvir»	Гостьовий будинок	1200-1800	-	9,8
9	«Котедж в Горах»	Котедж	600-900	-	8,5
10	«Karpatskiy Domyk»	Апартаменти	1300	90	-
11	«Karpatskiy Domik Izki»	Апартаменти	2000	80	8,0
12	«Карпатський будиночок»	Апартаменти	390-600	150	-
13	«Анастасія»	Будинки для відпочинку	850-2300	-	9,7
14	«Відпочинок у Карпатах»	Будинки для відпочинку	600-900	110	8,2
15	«Шале на заринку»	Міні-готель з рестораном	600-800	90	9,7

Примітка: «-» – інформація відсутня.

Заклади дозвілля, що головним чином, є у структурі готельно-туристичних комплексів, пропонують вечірню розважальну програму. До послуг відвідувачів: баня, сауна, які дарують фізичну приємність після дня активної ходьби чи катання на лижах.

Таким чином, наведені результати аналізу регіональної рекреаційно-туристичної дестинації підтверджують її достатню популярність. Можливість ціло-річного функціонування цієї території для потреб туризму і рекреації свідчить про чудові природно-географічні умови, зручне транспортне сполучення (насамперед, залізничне), добрий стан автомобільних доріг, широкий асортимент надання послуг розміщення, харчування і дозвілля. Важливо і надалі розвивати цю рекреаційно-туристичну дестинацію у гармонії і з дотриманням вимог, які висуваються до всеєвропейської екологічної мережі Зважаючи на те, що метою Смарагдової мережі є збереження дикої флори і фауни та їхніх природних середовищ існування, виступає необхідність дотримання пріоритетів сталого туризму, розробки відповідних засад організації екологічних турів та проходження практики студентів на даній території.

ЛІТЕРАТУРА

1. Божук Т. Рекреаційно-туристичні дестинації: теорія, методологія, практика [монографія]. Львів: Український бестселер, 2014. 468 с.
2. Гродзинський М.Д., Савицька О.В. Естетика ландшафту: навч. посібник [для студ. та педагогів вищих і середніх навч. закл.]. К.: ВПЦ «Київський університет», 2005. 183 с.

3. Гуштан Г.Г., Гуштан К.В. Знахідки тварин включених до Червоної книги України верхів'я басейну річки Латориця та прилеглих територій. *Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ*. (Серія: «Conservation Biology in Ukraine»). – Вип. 7, Т. 3.). Київ, 2019. С. 107–109.

4. Гуштан Г.Г. Гуштан К.В. Знахідки тварин включених до Червоної книги України на території гірських масивів українських Карпат. Зустрічі видів, занесених до Червоної книги України та міжнародних угод / [за ред. А.А. Куземко, С.С. Садогурська, П.Є. Гольдін, В.В. Кавурка, Ю.К. Куцоконь, О.Д. Некрасова, О.В. Василюк, О.В. Прилуцький, М.Ю. Русін]. Київ, Чернівці: Друк Арт. 2020. Вип. 19. С. 174–176.

5. Деревська К.І., Бурлаченко Ю.В., Борисенко К.А. Проблема вибору місць розташування ВЕС. Приклад Полонини Боржава в Українських Карпатах. *Матеріали шостої міжнародної науково-практичної конференції «Надрокористування в Україні. Перспективи інвестування» (Україна Трускавець 7–11 жовтня 2019)*. / Трускавець, 2019. С. 320–325.

6. Грищенко В.Ф., Аксюк О.М., Гончаренко Г.А. Кадастр снігових лавин України (Карпати, Крим): [монографія]. Київ, 2014. С. 63–68.

7. Природні умови та природні ресурси Українських Карпат / [за ред. К.І. Геренчука]. Київ: «Наукова думка», 1968. 299 с.

8. Сирохман М. 55 Дерев'яних храмів Закарпаття: [монографія]. Грані-Т, 2007. 88 с.

9. Biodiversity of Ukraine – the information resource for Ukraine biota diversity. State Museum of Natural History, National Academy of Science of Ukraine. URL: <http://dc.smnh.org/> Downloaded 05 March 2021.